

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE št. 31/22
Luxembourg, 22. februar 2022

Sodba v zadevi C-430/21
RS (Učinek sodb ustavnega sodišča)

Pravo Unije nasprotuje nacionalnemu pravilu, v skladu s katerim nacionalna sodišča niso pristojna za preizkus skladnosti nacionalne zakonodaje, ki je bila s sodbo ustavnega sodišča države članice razglašena za ustavno, s pravom Unije

Z uporabo takega pravila bi bila ogrožena načelo primarnosti prava Unije in učinkovitost mehanizma predhodnega odločanja

Sodišče je pozvano, naj se izreče o načelu neodvisnosti sodnikov, ki je določeno v členu 19(1), drugi pododstavek, PEU, zlasti v povezavi z načelom primarnosti prava Unije, v okoliščinah, v katerih splošno sodišče države članice na podlagi nacionalnega prava ni pristojno za preizkus skladnosti nacionalne zakonodaje, v zvezi s katero je ustavno sodišče te države članice presodilo, da je v skladu z ustavo, s pravom Unije ter v katerih je nacionalni sodnik izpostavljen disciplinskemu postopku in sankcijam, če se odloči za tak preizkus.

V obravnavanem primeru je bil RS obsojen v kazenskem postopku v Romuniji. Njegova žena je nato vložila ovadbo, ki se je med drugim nanašala na več sodnikov, zaradi kaznivih dejanj, ki naj bi bila storjena med navedenim kazenskim postopkom. RS je nato pri Curtea de Apel Craiova (višje sodišče v Craiovi, Romunija) vložil pritožbo zaradi predolgega trajanja kazenskega postopka, začetega na podlagi te ovadbe.

Višje sodišče v Craiovi meni, da mora za odločitev o tej pritožbi presoditi, ali je nacionalna zakonodaja, s katero je bil ustanovljen poseben tožilski oddelek za preiskovanje kaznivih dejanj, storjenih v pravosodju, kakršen je ta iz obravnavane zadeve, združljiva s pravom Unije¹. Vendar naj višje sodišče v Craiovi ob upoštevanju sodbe Curtea Constituțională (ustavno sodišče, Romunija)², izdane po izdaji sodbe Sodišča v zadevi Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ in drugi³, na podlagi nacionalnega prava ne bi bilo pristojno za tak preizkus združljivosti. Ustavno sodišče je namreč s sodbo ugovor neustavnosti, vložen zoper več določb te zakonodaje, zavrnilo kot neutemeljen, pri čemer je poudarilo, da kadar ustavno sodišče nacionalno zakonodajo razglasi za skladno z določbo ustave, s katero je naloženo spoštovanje načela primarnosti prava Unije,⁴ splošno sodišče ni pristojno za preizkus združljivosti te nacionalne zakonodaje s pravom Unije.

V teh okoliščinah se je višje sodišče v Craiovi odločilo, da zadevo predloži Sodišču, da bi to v bistvu pojasnilo, ali pravo Unije nasprotuje nepristojnosti nacionalnega sodnika splošnega sodišča za preizkus skladnosti zakonodaje v okoliščinah, kakršne so te v obravnavani zadevi, s pravom Unije in uporabi disciplinskih sankcij zoper tega sodnika, kadar se ta odloči za tak preizkus.

¹ Konkretnje, s členom 19(1), drugi pododstavek, PEU in Prilogo k Odločbi Komisije 2006/928/ES z dne 13. decembra 2006 o vzpostavitvi mehanizma za sodelovanje in preverjanje napredka Romunije pri izpolnjevanju posebej določenih meril na področjih reforme pravosodja in boja proti korupciji (UL 2006, L 354, str. 56).

² Sodba št. 390/2021 z dne 8. junija 2021.

³ Sodba z dne 18. maja 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ in drugi, [C-83/19](#), [C-127/19](#), [C-195/19](#), [C-291/19](#), [C-355/19](#) in [C-397/19](#) (glej tudi sporočilo za medije št. [82/21](#)), v kateri je Sodišče med drugim razsodilo, da je zadevna zakonodaja v nasprotju s pravom Unije, če ustanovitev takega posebnega oddelka ni utemeljena z objektivnimi in preverljivimi zahtevami po učinkovitem izvajanju sodne oblasti ter pri njej niso zagotovljena posebna jamstva, ki jih je opredelilo Sodišče (glej točko 5 izreka te sodbe).

⁴ Ustavno sodišče je v sodbi št. 390/2021 razsodilo, da je zadevna zakonodaja v skladu s členom 148 Constituția României (romunska ustava).

Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, je razsodilo, da je taka nacionalna ureditev oziroma praksa v nasprotju s pravom Unije.⁵

Presoja Sodišča

Sodišče je najprej ugotovilo, da člen 19(1), drugi pododstavek, PEU ne nasprotuje nacionalni ureditvi oziroma praksi, v skladu s katero so splošna sodišča države članice na podlagi nacionalnega ustavnega prava vezana na odločbo ustavnega sodišča te države članice, v kateri je bilo ugotovljeno, da je nacionalna zakonodaja v skladu z ustavo navedene države, pod pogojem, da nacionalno pravo zagotavlja neodvisnost tega ustavnega sodišča zlasti od zakonodajne in izvršilne veje oblasti. Vendar to ne velja, kadar uporaba take ureditve oziroma take prakse pomeni izključitev vsakršne pristojnosti teh splošnih sodišč za presojo združljivosti nacionalne zakonodaje – v zvezi s katero je tako ustavno sodišče presodilo, da je v skladu z nacionalno ustavno določbo, ki določa primarnost prava Unije – s pravom Unije.

Sodišče je nato poudarilo, da je spoštovanje obveznosti nacionalnega sodišča, da vsako določbo prava Unije z neposrednim učinkom uporabi v celoti, nujno med drugim za zagotovitev spoštovanja enakosti držav članic pred Pogodbama, ki izključuje možnost dajanja prednosti enostranskemu ukrepu, kakršen koli že je, pred pravnim redom Unije in pomeni odraz načela lojalnega sodelovanja, navedenega v členu 4(3) PEU, v skladu s katerim se ne sme uporabiti nobena morda nasprotujoča določba nacionalnega prava, ne glede na to, ali je bila ta sprejeta pred sprejetjem pravila prava Unije z neposrednim učinkom ali po njem.

V teh okoliščinah je Sodišče spomnilo, da je že razsodilo, na eni strani, da zadevna zakonodaja spada na področje uporabe Odločbe 2006/928⁶ in da mora zato izpolnjevati zahteve, ki izhajajo iz prava Unije, zlasti iz člena 2 in člena 19(1) PEU.⁷ Na drugi strani, tako člen 19(1), drugi pododstavek, PEU kot posebej določena merila na področjih reforme pravosodja in boja proti korupciji, navedena v Prilogi k Odločbi 2006/928, so oblikovani jasno in natančno ter ne vsebujejo nobenega pogoja, tako da imajo neposredni učinek.⁸ Iz tega izhaja, da morajo romunska splošna sodišča – če razlaga nacionalnih določb v skladu z navedeno določbo oziroma navedenimi merili ni mogoča – po lastni presoji odstopiti od uporabe teh nacionalnih določb.

V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da so romunska splošna sodišča načeloma pristojna za presojo združljivosti nacionalnih zakonodajnih določb z navedenimi predpisi prava Unije, ne da bi morala za to zadevo predložiti ustavnemu sodišču. Vendar te pristojnosti nimajo, če je ustavno sodišče razsodilo, da so te zakonodajne določbe v skladu z nacionalno ustavno določbo, ki določa primarnost prava Unije, saj morajo ta sodišča ravnati v skladu s to odločbo. Tako nacionalno pravilo oziroma praksa pa bi ovirala polno učinkovitost zadevnih predpisov prava Unije, saj bi splošnemu sodišču, ki mora zagotoviti uporabo prava Unije, preprečila, da samo oceni skladnost teh zakonodajnih določb s tem pravom.

Poleg tega bi uporaba takega nacionalnega pravila oziroma prakse ogrozila učinkovitost sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, vzpostavljenega z mehanizmom predhodnega odločanja, saj bi bilo splošno sodišče, ki odloča o sporu, odvrnjeno od tega, da pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe, in sicer za to, da bi to splošno sodišče ravnalo v skladu z odločbo ustavnega sodišča zadevne države članice.

Sodišče je poudarilo, da te ugotovitve veljajo še toliko bolj v primeru, v katerem je v sodbi ustavnega sodišča zadevne države članice zavrnjeno upoštevanje sodbe, ki jo je Sodišče izdalo v postopku predhodnega odločanja, med drugim s sklicevanjem na ustavno identiteto te države članice in na preudarek, da naj bi Sodišče prekoračilo svojo pristojnost. Sodišče je navedlo, da je

⁵ Ob upoštevanju člena 19(1), drugi pododstavek, PEU v povezavi s členom 2 in členom 4(2) in (3) PEU, členom 267 PDEU ter načelom primarnosti prava Unije.

⁶ Za popoln sklic na Odločbo 2006/928 glej opombo 1.

⁷ Zgoraj navedena sodba Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, točki 183 in 184.

⁸ Zgoraj navedena sodba Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, točki 249 in 250, ter sodba z dne 21. decembra 2021, Euro Box Promotion in drugi, [C-357/19](#), [C-379/19](#), [C-547/19](#), [C-811/19](#) in [C-840/19](#) (glej tudi sporočilo za medije št. [230/21](#)), točka 253.

lahko na podlagi člena 4(2) PEU pozvano, naj preveri, ali obveznost prava Unije ne posega v nacionalno identiteto države članice. Vendar niti namen niti učinek te določbe ni to, da bi ta določba ustavnemu sodišču države članice dovoljevala, da ne glede na obveznosti, ki so mu naložene na podlagi prava Unije, predpisa prava Unije ne uporabi, z obrazložitvijo, da je ta predpis v nasprotju z nacionalno identiteto zadevne države članice, kot jo je opredelilo nacionalno ustavno sodišče. Če ustavno sodišče države članice tako meni, da je določba sekundarnega prava Unije, kot jo razlaga Sodišče, v nasprotju z obveznostjo spoštovanja nacionalne identitete te države članice, mora pri Sodišču vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, da se preuči veljavnost te določbe z vidika člena 4(2) PDEU, saj je Sodišče edino pristojno za ugotavljanje neveljavnosti akta Unije.

Ker je Sodišče poleg tega izključno pristojno za dokončno razlago prava Unije, ustavno sodišče države članice na podlagi lastne razlage določb prava Unije ne more utemeljeno šteti, da je Sodišče izdalo sodbo, ki presega okvir njegove pristojnosti, in s tem zavrniti upoštevanja sodbe, ki jo je Sodišče izdalo v postopku predhodnega odločanja.

Sodišče je z opiranjem na svojo predhodno sodno prakso⁹ še pojasnilo, da člen 2 in člen 19(1), drugi pododstavek, PEU nasprotujeta nacionalni ureditvi oziroma praksi, ki omogoča uveljavljanje disciplinske odgovornosti nacionalnega sodnika zaradi vsakršnega neupoštevanja odločb nacionalnega ustavnega sodišča in med drugim zaradi odstopanja od uporabe odločbe, v kateri ustavno sodišče ni upoštevalo sodbe, ki jo je Sodišče izdalo v postopku predhodnega odločanja.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve sodbe so na voljo na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

⁹ Zgoraj navedena sodba Euro Box Promotion in drugi.